

Izhaja

vsako sredo in vsak petek.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebnih pogovor od 10. do 11. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXX.

Celovec, 12. velikega travna 1911.

Št. 21.

Volilne shode

privedi »Osrednji volilni odbor za Koroško«
V nedeljo, dne 14. majnika:

dopoldne v Šmihelu nad Pliberkom,
popoldne v Dobi pri Pliberku (pri Likebu).

V nedeljo, dne 21. majnika:

dopoldne v Kazazah, popoldne v Škocijanu.

V torek, dne 23. majnika:
v Klančah.

Iz slovenskega volilnega okraja.

Z razdelitvijo volilnih okrajev na Koroškem za državni zbor leta 1906. so obsodili nemški nacionalci, nas koroške Slovence — v politično smrt. Kljub temu pa danes še živimo, in naše življenje je bolj živahno, kakor je bilo kdaj prej. Slovenski del Koroške so razkosali in posamezne kose so prideli nemškemu okraju, da bi tako vsak političen pojav med Slovenci udušili. **V večno politično smrt so nas hoteli obsoditi**, toda nemško-nacionalni sodniki so sodili brez obsojencev!

Le en volilni okraj so prepustili Slovencem, seveda ne iz dobre volje, ampak ker tega že niso mogli več priklopiti kakemu nemškemu okraju. Da pa bi nas ropali še za ta okraj, so ga okrožili tako, da so mu pridedali industrijske kraje, kakor Borovlje in Bistrice. S pomočjo socialnih demokratov so menili iztrgati nam tudi ta edini volilni okraj. **Taka je torej ljubezen nemških nacionalcev do slovenskih kmetov**, ki

vendar tvorijo velikansko večino koroških Slovencev.

Koroški Slovenci v slovenskem volilnem okraju so grde namenem nemških nacionalcev instinktivno čutili in zato so se pri volitvah leta 1907. postavili v bran. In branili so se ljuto kakor tisti, ki čuti: Ali zmagam, ali pa je prišla moja zadnja ura. In zmagali so z veliko večino 1156 glasov. Tega poraza nemški nacionalci ne morejo preboleti; dali bi Bog vé kaj, da bi slovenskega kandidata Grafenauerja vrgli, in to zlasti še zategadelj, ker je Grafenauer kot poslanec vsem nemško-nacionalnim poslancem kos. Tako zmožen, tako duhovit in značajan mož kakor je Grafenauer, je nemškim nacionalcem strašno na poti in najbolj nevaren nasprotnik. **Enkrat so ga celo izkušali podkupiti z velikansko svoto, toda značajni zastopnik koroških Slovencev ni — Judež!** Nemški nacionalci so menili, da imajo pred seboj kakega nemškutarja, ki za par Südmärkkih kronic ali že za lep pogled kakega nemško-nacionalnega gospoda proda — svoje katoliško prepričanje, svoj narod, svoje stanovske tovariše, slovenske kmete. Zato pa ima g. Grafenauer med vsemi poštenimi ljudmi, med Slovenci in Nemci ugled, kakoršnega še ni užival pred njim noben slovenski kmet na Koroškem. In proti takemu možu nemški nacionalci nimajo pravega protikandidata. Da pa bi slovenskemu kandidatu omajali tla, so izkušali že z raznimi lažmi o njem in so kupili, da ruje proti njemu, renegata Schumyja.

Schumy od nemških nacionalcev kupljen.

Nemški nacionalci so si izbrali kot dozevno najboljše orodje zoper Grafenauerja — velikovškega potovalnega učitelja Schumyja. **5000 kron iz deželnega denarja** so vsako leto metali v Schumyjev žep, da je

Schumy rogovilil med slovenskimi kmeti in jih kot potovalni učitelj vabil v nemško-nacionalni tabor. Toda to je bilo Schumyju premalo. **Obljubiti so mu morali večje plačilo, seveda na stroške — kmečkih žepov.**

Schumyju so obljubili, da bo postal, ako zmaga, Viehzuchtinspektor v 8. plačilnem razredu, torej v razredu okrajnega sodnika, kar postane človek z akademično izobrazbo, če dobro gre, v petnajstih do dvajsetih letih. Schumy bo dobil torej za svoje renegatsko delo od nemških nacionalcev Judežovo plačilo, ki mu je že obljubljeno. Zato dela in ruje Schumy proti Grafenauerju, da bo sam sebi zaslužil zlat kragelc in plačo 8. plačilnega razreda. Schumy dela torej samo za svoj žep in svojo čast, ne pa za slovenskega kmeta, katerega hoče nemškim nacionalcem izdati in prodati!

To potrjuje, kar smo že zadnjič rekli, da namreč hoče Schumy priti v službo na Dunaj. Da se v tem slučaju ne bo nič več brigal za slovenske kmete na Koroškem, je jasno. Saj bo stanoval na Dunaju in se mu ne bo ljubilo voziti se med volilce na Koroškem. **Schumy je torej kupljen, kupljen od naših smrtnih sovražnikov!** In tega človeka naj bi volili slovenski kmetje in delavci? — Nikdar!

Schumy je vladni hlapec.

Da deželna vlada koroška ni naklonjena poslancu Grafenauerju, je čisto naravno. Saj je bil ravno poslanec Grafenauer tisti, ki je razkrival na Dunaju lumparije, ki so jih uganjali v deželi proti Slovincem nemški nacionalci s pomočjo deželne vlade. Pa tudi sicer je vladi mnogo na tem ležeče, da pride v državni zbor mnogo vladnih hlapcev, ki bi ji privolili posojilo 75 milijonov, da bi tako narastel državni

Podlistek.

Črtice iz zgodovine koroškega šolstva.

(Piše D.)

(Konec)

III.

Ministrske odredbe glede učnega jezika na slovenskih koroških šolah do l. 1860.

Leto 1848. je prineslo vsem avstrijskim narodom enakopravnost. Ta enakopravnost se je raztezala tudi na ljudsko šolstvo. In tako je naučno ministrstvo že leta 1848. z odlokom dne 2. septembra, št. 5692, (gubernijski odlok od 11. septembra 1848, št. 21.158) odločilo, da se morajo v ljudskih šolah, h katerimi se prištevajo tudi trivialne šole (šole na deželi) in v treh razredih glavnih šol, poučevati učenci v materinem jeziku. Ko so ta predpis naznanili okrožnim šolskim nadzorstvom, naj se po tem ravna, je knezoškofijski konzistorij pod št. 580 od leta 1848. dodal, da morajo učitelji na trivialnih šolah v slovenskih občinah ljudske šolarje poučevati v slovenskem jeziku, vendar pravi nadalje odredba, naj se vprašajo stariši in občine, če ne bi bilo umestno, po njih volji in v interesu njih otrok, ki bodo živeli v nemški deželi, če ne bi življenjske razmere torej govorile za to, da se poleg slovenskega kot učnega jezika še uči nemščina kot učni jezik.

Ta ministrska odredba je postavila temelj našemu šolstvu glede učnega jezika in posebno moramo povdarjati, da govori odredba knezoškofijskega konzistorija o nemščini le kot predmetu — torej ne kot učnem jeziku. Čisto drugače pa že govorijo razna pojasnila k tem temeljnim odredbam. Dne 24. maja leta 1851., št. 358 (deželni odlok od 8. junija, št. 986) je dodalo ministrstvo sledeče: »Ministrstvo je že pogostokrat izjavilo, da se mora na ljudskih šolah materin jezik rabiti kot učni jezik. Je pa po več deželah mnogo šol, v katerih je potrebno gojiti dva deželna jezika, čemur se ne da ogniti. Tukaj pridejo pred vsem v poštev šole v tistih krajih, ki imajo narodno-mešano prebivalstvo, kjer se poslužujejo otroci, še predno jih pošljejo v šolo in v času, ko to obiskujejo, dveh deželnih jezikov in to tudi znajo, kjer stvar sama na sebi zahteva, da šola nadaljuje to, kar je dom pričel ali v čemer ta (namreč očetova hiša — dom) šola podpira.

Pa celo v takih krajih, kjer vlada med ljudstvom samo en materin jezik ali pa po večini en materin jezik, kjer pa želijo stariši za svoje otroke, da se priučijo ti še drugega deželnega jezika, se mora tej zahtevi tako ugoditi, da se sicer materin jezik postavi kot temelj vsega pouka, da ga rabijo toliko časa, da se premagajo prvi pojmi pri pouku (»in der Zeit der Überwindung der ersten Anfangsgründe beim ersten Lehrunterrichte), kakor posebno v tistem predmetu, ki ima v isti meri vplivati na srce in čut, in to je kr-

ščanski nauk, da pa se pri nadaljevanju pouka, mogoče že ob začetku drugega razreda goji tudi drugi deželni jezik in da se učenci v njem vadijo v branju, govoru in pisanju v toliki meri, da se ga kolikor mogoče nauče (eine Fertigkeit erlangen). V tem odloku tiči gnilo zrno za naše sedanje utrakvistične šole!

Po teh glavnih vodilih se mora uravnati pouk, ozirati pa se mora na posebne razmere.

Posebno pa se morajo v koroških občinah vpoštevati sledeča pravila:

a) V tistih občinah, kjer se krščanski nauk pri službi božji uči slovensko, se mora tudi krščanski nauk v šoli slovensko poučevati.

b) V jezikovno mešanih krajih se morajo otroci poučevati v slovenskem in nemškem jeziku; način poučevanja se mora urediti po krajevnih razmerah.

c) Zahteva slovenskih občin, da se njih otroci nemščine v šoli nauče, se mora natančno upoštevati in se torej pouk v nemščini iz šol, kjer je bil dosedaj v navadi, ne sme izobčiti, ampak se mora tako kakor je bilo v začetku označeno, dalje gojiti.

Sploh pa se pouk v slovenščini ne sme brez privoljenja dotičnega škofijskega konzistorija urediti.

Ta ministrski odlok je knezoškofijski krški konzistorij naznanil vsem okrožnim šolskim nadzorstvom (Nr. 322 de 1851), naj ga pametno uvedejo in izvedejo, ozirajoč se

dolg od 12 na 13 milijard. Dosedanja vladna stranka je bila preslaba in vlada ž njo ni mogla manipulirati; zato je razpustila državni zbor, da bi se vrnila v državno zbornico vladne stranke ojačene, pomnožene. Nemški nacionalci pa so bili jedro vladne stranke, zato **vlada pritiska, kjer more, da bi bili nemškonacionalni kandidati kot vladni kandidati izvoljeni. Schumy je torej vladni hlapec!** Kdor bo torej volil Schumyja, bo volil vladnega kandidata, ki bi v slučaju izvolitve moral plesati kakor bi mu zaukazovala vlada, ne pa kakor bi mu velevala korist in potrebe slovenskih kmetov.

Baron Hein si naj zapomni, da so nemškonacionalni in vladni sodniki naredili volilno geometrijo za Koroško brez obsojencev, brez koroških Slovencev! Pri več volilnih okrajih bomo Slovenci jeziček na tehtnici in volitev bo končno izpadla, kakor bomo mi hoteli. **Če bo deželna vlada le z mezincem zgenila zoper Grafenauerja, bomo barona Heina 20. junija tako izplačali, da se Bienerthu še pred oči stopiti ne bo upal. Baron Hein naj si zapomni, da smo mu to povedali 12. majnika 1911. In gospod baron se je morda že prepričal, da znamo držati, kar smo obljubili.** Grafenauer pa bo prodril tudi sedaj kljub vladnemu pritisku in bo znal ta pritisk na Dunaju potem tudi primerno osvetliti!

Kdor pospešuje „Mir“, dela za narod!

Volilno gibanje.

Volilna shoda v velikovškem okraju. Prihodnjo nedeljo dne 14. t. m. se vršita dva volilna shoda, in sicer v **Grebinskem Klostu** po dopoldanski božji službi v župnišču; v **Št. Štefanu** pri Likebu pa po blagoslovu popoldne. Dolžnost volilcev je, da se shodov udeležijo v najobilnejšem številu. Govorniki so: gg. J. Dobrovc, Juri Čarf in Ant. Gril. Predstavil se bo tudi kandidat gosp. **Juri Rutar.**

Svojega gospodarstva se sramujejo nemški nacionalci!

Grozno boli »Freie Stimmen«, da je Grafenauer razkrinkal na shodih tisto slabo »srce nemških nacionalcev za kmeta«. Za izboljšanje hlevov in svinjakov daje deželni zbor kmetom podpore na leto samo **2000 K**, a komisija, ki hodi po kmetih okrog, pa velja **12.000 K**. Nemški nacionalci torej namesto živine futrajo svoje ljudi, kakor Schumyja itd. Seveda jim je neprijetno, da ljudje za kaj takega izvedo. Zato hočejo sedaj »Freie Stimmen« to — utajiti in pravijo, da Grafenauer laže. Pa ne boš, lutrovski

na krajevne razmere in želje občine. Nadalje je naučno ministrstvo z odlokom dne 23. oktobra 1856, št. 13.571, (ukaz deželne vlade od 22. nov. 1856, št. 17.054, knezošk. tisk. kurenda 12. januarja 1857, št. 20, točka 1) z ozirom na en posamezen slučaj o d o b r i l o (die Billigung ausgesprochen), da se mora v tistih slovenskih krajih in šolah, kjer govorijo razmere in iz teh izviraajoče potrebe in želje prebivalstva za to, in kjer je pouk v materinem jeziku, s katerim se mora na vsak način začeti in prvi trdni temelj za vsak nadaljnji jezikovni pouk položiti, tudi na to ozirati in sposobne učitelje izpodbujati, da obračajo tudi pouku nemškega jezika svojo pozornost.*)

Iz teh odlokov se jasno vidi, kako so vedno bolj silili z nemščino na dan. Najprej (1848) je odrejena za slovenske kraje slovenska šola, nemščina je, če se zahteva, samo predmet. Leta 1851. že vrinejo nemščino kot učni jezik v nekaterih predmetih. Leta 1856. pa že vzpodbujajo učitelje, naj pridno širijo nemščino. Zanimivo bi bilo vedeti, kake so bile šole, ki so spadale pod krški in kake tiste, ki so spadale pod lavantinski konzistorij.

*) Vir: že navedeni koroški ljudskošolski koledar.

Jaka! Tako je zapisano v **proračunu deželnega zbora**, in to vedo tudi »Freie Stimmen«. Poslanec Grafenauer to lahko pokaže svojim volilcem črno na belem. Ja, ja, Slovincem ni treba lagati, da zmagamo, kakor delajo nemški nacionalci!

Ruda. (Volilni shod.) 4. majnika je bil pri Lakelnu Podgoro volilni shod, na katerem je gospod Jožef Nagele poročal o svojem delovanju v državnem zboru. Shod je bil povoljno obiskan. Poslom in delavcem se gospod Nagele s svojim govorom menda ni prikupil, ker je ostro grajal, da ti ljudje na mnogih krajih s hrano niso zadovoljni. — O napakah svoje nemškonarodne stranke seveda ni kaj omenil. Ta stranka bi nas Slovence že žive rada požrla, če bi bilo mogoče, zato so slovenski velikovski okraj pridružili nemškemu volilnemu okraju. Zavedni Slovenci te občine Nageleta že ne bodo volili, naj se še tolikrat pride sem ponujat za poslanca. Saj predbro poznamo hinavščino nemških nacionalcev, ki so polni sladkosti, kadar pridejo med Slovence beračit glasov, drugače pa zapirajo poštene slovenske kmete, če se poslužijo svojih pravic in v maternem jeziku zahtevajo vozni listek v Celovcu.

Črna. (Volilen shod.) Dne 7. maja ob 11. uri dopoldne se je vršil pri Drofelniku volilen shod ob veliki udeležbi volilcev vseh strank. Predsednikom je bil izvoljen č. g. župnik Božič, ki je po pozdravu dal besedo g. deželnemu in bivšemu državnemu poslancu Grafenauerju. Ta je poročal o svojem delovanju v državnem in deželnem zboru. Slikal nam je krivice, katere so nam prizadeli nemški nacionalci, med njimi najhujšo krivico s svojo satansko zlobno razdelitvijo volilnih okrajev. Povedal nam je razloge, vsled katerih je bil razpuščen državni zbor. Vlada je zahtevala 75 milijonov kron za izplačilo obresti svojih dolgov. Temu so se slovenski poslanci s socialnimi demokrati vred tako močno uprli, da se je moralo ustaviti delo v državni zbornici. 40 let nam je vlada delala vsakovrstne obljube, katerih pa ni izpolnila. Slovenski poslanci so pa siti praznih obljub. Po njegovem zanimivem poročilu je prosil besede socialni demokrat Mori. Kvasil je, da je Grafenauer v državni zbornici vedno glasoval zoper delavca in njegove težnje, govoril, da delavec pri njem ni nič vreden, dočim je edino delavec tisti, ki živi kmeta in vse druge stanove. Farbal je, da jim je Grafenauer pred štirimi leti, ko je kandidiral za državnozbornski mandat, obetal zlate gore, da pa ničesar ni izpolnil, in še več podobnih oslarij, med drugimi, da je on cukrer podražil. Grafenauer je spretno odgovoril na njegove neresnične trditve, pozivljajoč ga, naj prebere stenografične zapisnike njego-

vih govorov v državni in deželni zbornici, in če najde le eno besedo naperjeno proti delavcu, da takoj odloži svojo kandidaturo. Pojasnil je tudi zadevo glede sladkorja, da je gosposka zbornica zavrгла njihovo predlogo na znižanje cene. Ker so se pa socijali bali slišati resnico, so se medtem v divjem hrupu odstranili. To kaže, da se socialnim demokratom ne gre za resnico in pravico, temveč samo da delajo zgago. Nato se je oglašil k besedi Jože Stefan, ki po njegovi lastni izpovedi, ne pripada k nobeni stranki (medklic: »Torej nisi ne tič, ne miš!«), a vendar ni znal skriti svoje vroče ljubezni do nemških nacionalcev. Njemu ni bilo prav, da se Grafenauer poteguje za slovenskega kmeta in delavca in je zahteval od edinega koroškega slovenskega poslanca, naj skrbi tudi za Nemce, dobro vedoč, da devet nemških nacionalnih poslancev nič ne stori za kmeta in delavca. Koncem zborovanja se je sklenila sledeča resolucija: Na volilnem shodu pri Drofelniku v Črni zbrani volilci se zahvaljujejo svojemu poslancu za njegovo dosedanje požrtvovalno delovanje ter izrekajo njemu tudi v bodoče popolno zaupanje, trdno prepričani, da bo zastavil naš Grafenauer vso moč v povzdigo in napredek slovenskega in krščanskega koroškega kmeta in delavca. — Predsednik se je zahvalil poslancu za njegovo poročilo ter zaključil zborovanje.

Črna. Zakaj bomo 13. junija zapisali na naše glasovnice: **Franc Grafenauer?** Zato, ker je isti po srcu in duhu naš mož. Ker se je kot državnozbornski poslanec vedno potegoval za naše koristi, pomagal pred letom pogorelim Črnjanom s svojim nujnim predlogom, da so dobili podporo od države. Kot deželni poslanec se pa že dolgo bori za zboljšanje ceste iz Črne v Koprivno.

Črna. (Kaj so nameravali naši rdečkarji 7. t. m.?) Na vsak način prepričati, da bi mogel Grafenauer svojim volilcem povedati resnico. Zato so skovali dva načrta: napadimo voz, na katerem se pripelje v Črno in če to spodleti, razbijmo shod. No, sedaj je oboje spodletelo. Socialne demokrate je pa spoznalo ljudstvo, delavci in kmetje.

Bekštanj. (Gospod dr. Angerer v Maloščah.)

Kar smo prerokovali, se je uresničilo.

Da bi pa gospod doktor ne govoril praznim mizam, sklicali so naši nemškutarji občni zbor mlekarke zadruga v Maloščah pri Koflarju.

Dobro znani velenemec, sin slovenske matere Gailer, iz Drobovelj, hoče otvoriti volilni shod Angererjev. Alj o joj!

Vstal je skromen kajžar ter dejal, da se volilni shod ne more še začeti, ker še ni zaključen občni zbor mlekarke zadruga ter

Strup.

(J. M—č.)

»Ah, Olga, si ga čula, kako je jezno udaril s sabljo po tlaku! — Beživa od tod — proč iz teh temnih alej!« — Z vso močjo je zgrabila za roko prijateljico Olgo in jo potegnila za seboj.

»Ali ga poznaš?«

»Da, zalezuje me in jaz se ga bojim, silno bojim. On je hudoben — strupeno je njegovo srce. — Beživa, Olga!« —

Gost mrak je padal na aleje, tiho je trepetalo drevje, ko se je ustavil pri drevesu majhen starikav častnik in ošabno gledal za njima.

»In vendar te dobim v pest, čakaj, ptičica mlada!« se mu zlobno izvije iz prsi. Nervozno udari s sabljo ob tlak, zasuče se na peti in odide dalje.

Vsak večer je hodila iz službe ob isti uri in po isti poti. Največkrat sta šli s prijateljico Olgo, a včasih je šla tudi sama. In takrat se je vselej plašno ozirala, ko je šla skozi te temne aleje, polne tajstvenih moči in temnih senc. Raztresene so bile vedno njene misli, tih, neodločen ji je bil korak. Bala se je onih senc, bala teh črnih, košatih dreves, ki so pripogibala veje nadnjo, kot bi jo hotele zgrabiti, pobiti k tlom in jo ugonobiti.

Ko je šla tistega večera sama, raztresenih misli in zaskrbljenega obraza mimo teh temnih senc — je nakrat vstal s klopi ob drevesu oni častnik in drzno stopil k njej.

Ustrašila se je te nepričakovane postave, da ji je zastal korak.

»Čemu se me tako bojite, gospica? Ne storim Vam vendar nič žalega, le zanimam se za Vas,« ji je laskavo zašepetal.

»Pustite me, da grem svojo pot — kaj mi hočete? Ne poznam Vas in Vas tudi nočem poznati!«

Hotela je zaviti v stran in odhiteti dalje, a ta jo je že prijel za roko, jo naglo privlekel sebi in poljubil na rožnata ustna.

»Deva, Vi morate biti moja —« ji je šepetal polglasno, hoteč si jo pridržati v rokah.

»Stran, zapeljivec, stran od mene!« Z vso odločnostjo ga pahne k drevesu in se mu iztrga iz rok. Odpre si šatuljo, naglo privleče iz nje bel robec, se jezno obriše preko ust in odhiti naglih korakov.

Z robcem vred pa ji je padel iz šatulje tudi bel list, ki ga ni zapazila. Častnik ga je sedaj pobral in zaklical za njo, a se ni več odzvala. Bilo je pismo. Vtaknil ga je v žep in odšel.

Doma ga je prebral in se zamislil. Bilo je pismo precej obširno, in sicer od njenega brata Edvarda. Pisal ji je med drugim, da biva v Solnogradu in da v kratkem odide od tam radi bolehnosti. Kam da pojde, tega sedaj še ne vé.

Prebral ga je enkrat in ga pričel brati zopet od kraja. Močno je vplivalo nanj. Zopet se je zamislil. Naenkrat pa je skočil po sobi in tlesnil z rokami.

»Sedaj te pa imam, dekle! Če pa te ne dobim, tudi nisem vreden, da izpijem ta-le

zaglašal, da se mora prečitati zapisnik občnega zbora.

Vsenemec Cegnar pa izjavi, da je »šriftfirar« g. Ožgan nesel zapisnik že domov. Nič ni pomagalo, kajzar Orsario je zahteval, da se postopa po pravilih ter prebere zapisnik. Čez nekoliko časa se je tudi to zgodilo in sicer v občno zadovoljnost. Navzoči kmetje so se pohvalno izrazili o kajzarju Orsario ter grajali postopanje »fortšritlarjev«, ki imajo vedno le prazne — besede.

Med durmi se prikaže g. Gailer ter otvori volilni shod in da besedo vsenemškemu kandidatu profesorju dr. Angererju. Predolgo bi bilo, ako bi hoteli naštevati vso njegovo govoranco.

Ognil se je vsemu, kar bi utegnilo vreči na njega pravo luč. On, ki je sam kajzarski sin iz Mölltala, mu je »na srcu le dobrobit kmetov«. Tudi Slovencem ni nasproten, ampak njegova stranka hoče biti »heimatlich« ž njimi.

Tiste kranjske hujskače, pravi dalje, se mora iz Koroške nazaj pognati, itd. itd. Mlatil je torej stare lažnjive fraze, kakor da bi bili zavedni koroški Slovenci kakšni kranjski hujskači.

Gospod doktor ni pripeljal s seboj morda kmetov, ampak poleg Kiršnerja in Gailerja tolpo beljaških doktorjev, agentov in časnikarjev.

Kot drugi nastopi časnikar F u n k. od »Villacher Zeitung« ter se bridko pritožuje, da so ga vrgli soc. demokrati iz Pogličeve gostilne, kjer se je vršil uro prej soc. dem. volilni shod. Ohladit je prišel svojo razburjenost s soc. demokratskega shoda h kmetom h Koflerju, ki so se za njegovo nestvarno čenčanje pač malo zmenili.

Glavna vsebina njegovega govora je bila da je smatral Rieseja za največjega strahopetca (»Feigling«).

Potem nastopi g. Kiršner. Mož govori težko razumljivo in tihotno. Medtem ko je vsenemec Angerer povdarjal skupnost interesov dežele in mesta, je pravil g. Kiršner, da se moramo kmetje odločno potegovati za stanovske interese, torej je govoril ravno nasprotno temu, kar je trdil Angerer. Sedaj pa verjemi kmet temu ali drugemu. Vsak govori drugače, pripadata pa oba eni in isti stranki. To protislovje so kmetje tudi takoj opazili.

Potem pride g. G a i l e r ter govori jako jadikavo nekaj o juncih, mlinarskem ziljskem mostu in o bekštanjanskem ribjem lovu. Oba, Gailer in Angerer, pripovedujeta, da imajo v deželni zboru največje križe z grajščaki (feudalisti), ki so ribarskemu zakonu nasprotni.

V senemška gospoda je bila torej dosedaj s svojim shodom čisto zado-

voljna. Pazno so poslušali kmetje na vsako besedo in ko je bilo že dovolj zlaganega, se dvigne tudi domač kmet k besedi.

Povdarja protislovje v govoru Angererjevem in Kiršnerjevem. Prvi pravi: »Kmetje in meščani imajo skupne interese«, drugi pa pravi: »Kmet se mora potegovati samo za svoje stanovske interese«; kateremu se pa more potem verjeti? Najboljše nobenemu!

Angererjevo zabavljanje čez vladno ga spravi tudi v protislovje s postopanjem njegove stranke, ki je pomagala vladi delati dolgove in bi jih bila še delala, ako bi Slovenci in Čehi ne bili posegli vmes.

Povdarjal je dalje med strašnim upitjem Angererjeve črede, da oni niso samo nasprotniki slovenskega kmeta, ampak naravnost sovražniki. Doktorji, agenti, časnikarji iz Beljaka in drugi bekštanjanski nevedni nemškutarji, so tako kričali, da govorniku sploh ni bilo mogoče več dalje govoriti.

Gospoda je začela prepričati s kmeti, ki so pritrjevali govorniku. Počakati je moral, da se je hrup polegel, ter nadaljeval, da se mora kmet odločno za svoje stanovske interese potegovati, to pa se zamore le tedaj zgoditi, ako se voli v državni zbor kmeta, ne pa od meščanske gospode postavljenega kandidata. Meščanom se na njihovih rejenih obrazih vidi, da se jim ne godi slabo.

Tudi slovenski kmet naj upošteva napis nekega nemškega mölltalskega kmeta pri svoji kmetiji, ki se glasi:

»I' bin der Herr von meinem Hof
I' scher den Rock von meinem Schof,
Die Bürger und die Herrn
Tuan den Rock vom Bauer schern.«

Očital je Angererju, da je njegova stranka vedno v objemu s (feudalisti) plemenitaši ter da liže vladi na Dunaju pete.

Zopet nastane hrup. Govornik jih sedaj opomni, da so se malo prej pritoževali, da so soc. demokrati »pogljatali g. Funka« pri durih vun, in da soc. demokrati nimajo resnega svobodnega prepričanja. Poglejte se, ravno tako ste tudi vi, zakaj tako kričite, pustite me vendar govoriti, če hočete biti s Slovenci — »heimatlich«.

Gospoda se je začela strašno razburjati, tako, da kmetu ni bilo mogoče več govoriti.

Slovenski kmetje so bili v večini ter so se zgražali nad postopanjem »gospode«.

Z navdušenjem so obljubili, da bodo volili 13. junija svojega **narodnega in stanovskega brata, gospoda Matija Vošpernika, župana vernberške občine**, in pokazali s tem, da niso samo teoretični kmetje, tako kot gospod Kiršner, ampak praktični, ki Kiršnerjevega in Angererjevega zastopstva in poduka ne potrebujejo!

Dnevne novice in dopisi.

VSI K IGRI »MIKLOVA ZALA«!

Slovensko krščansko-socialno delavsko društvo v Celovcu priredi na novem, ravnokar dovršenem odru v dvorani hotela »Traibesinger« veliko igro »Miklova Zala« dne 21. majnika, ob 8. uri zvečer. — S to igro otvori delavsko društvo najlepši slovenski oder na Koroškem. Igra se naslanja na znano ljudsko povest »Miklova Zala«, ki igra večinoma na koroških tleh. — Slovenci z dežele, posebno pa Rožani, pridite v obilnem številu! — Cene so sledeče: I. sedež 1 K 50 v., II. sedež 1 K, III. sedež 70 v.; stojšča 30 vin. Sedeži v ložah 2 K za osebo ali 10 K za skupno ložo. Ker je imelo društvo ogromno stroškov z odrom, naj se dobrotniki spominjajo društva z večjimi darovi.

Občinske volitve v Bekštanju razveljavljene. Ravnokar je došla rzsodba upravnega sodišča na Dunaju v zadevi pritožbe gg. Antona G a s t l a in Ruperta K o f l e r j a iz Maloš, zoper občinske volitve v Bekštanju, z dne 3. marca 1910. Imenovana dva slovenska volilca sta se pritožila na deželno vladu, ki pa je njun ugovor zoper pravilnost postopanja pri občinskih volitvah v III. razredu kot neutemeljen zavrnilo. Zoper to sta vložila po g. dr. B r e j c u pritožbo na upravno sodišče, katero je z rzsodbo 4. marca 1911 (torej ravno čez eno leto), št. 2418, pritožbi ugodilo, odločbo deželne vlade koroške kot nepostavno razveljavilo in izreklo, da je volitev v III. razredu v celem obsegu neveljavna radi tega, ker se je volitev v tem razredu zaključila, še predno so prišli na vrsto vsi v volilnem lokalni in pred njim navzoči volilci. Upravno sodišče je izreklo, da se volilni akt ne sme zaključiti, dokler oddaja glasov ni končana, in da tisti volilci, ki pridejo sicer prepozno, vendar pa še v takem času, ko drugi še oddajajo glasove, tudi še smejo voliti. Nasprotniki so torej pri zadnjih občinskih volitvah zmagali na nepostaven način, in treba je bilo, pritožiti se celo na Dunaj, da je pravica prišla do veljave. To je na Koroškem že tako navada, kadar se gre zoper Slovence. Ker so volitve v III. razredu razveljavljene, se bodo morale ponoviti ne samo v tem razredu, ampak tudi v obeh višjih razredih, to je v II. in I., ker tako zapoveduje koroški občinski volilni red. Deželna vlada bo torej morala v kratkem potrebno ukreniti, da se izvršijo v občini Bekštanj nove občinske volitve na celi črti.

Šolska vest. Razpisano je mesto učitelja v Selah (zahteva se znanje slovenščine), v Žitarivasi in Št. Lipšu v Podjuni. Zakaj se za zadnji dve mesti ne zahteva znanje slovenščine?

»Izpusti me, satan, ali pa sprožim!«

»Le sproži, če hočeš streljati s praznim samokresom, ha, ha!« se ji posmehuje brezskrbno.

Z obupno jezo vrže samokres v stran, ker splavala ji je po vodi še ta pomoč. Srpo oko se ji ustavi zopet na mizi, na oni mali steklenici, ki je bila še do polovice napolnjena s strupom. Napis na stekleničici: »Alkalijev strup« ji zapleše pred očmi. V hipu se je poloti blazen načrt, da se že na kakoršenkoli način izogne temu podlemu človeku, četudi s smrtjo. — Z neznano ji silo pograbi steklenico.

»Glej, podlež, ker nisem mogla ustreliti tebe, hočem pa ugonobiti samo sebe, raje kot pustiti teptati čast tvoji samopašnosti!«

Govorila je s čudno pretrganim glasom, tresoč se ganutja po vsem životu.

»Alj ste zblazneli, za Boga!« Obraz se mu je naenkrat zresnil in prestrašen je skočil k njej, hoteč ji izpuliti steklenico, ki jo je ta že nagibala k ustom.

»Nehajte, prosim, gospica!«

»Stran — ne dotikajte se me! Odprite mi, da odidem, če ne, pa raje poginem!«

Izlekkel je iz žepa ključ in odprl vrata. Zamašila je steklenico ter se počasnih, trudnih korakov bližala vratom, zaničljivo ga gledaje v preplašeni obraz. Med vrati se je še okrenila.

»Fej, kako Vas zaničujem, kako neizmerno Vas sovražim!« — je viknila jezo in zalučila predenj steklenico, da se je razbila na sto kosov.

Težek vzdih je napolnil ozračje. — — —

strup, ki je namenjen drugim!« Izlekkel je iz žepa steklenico alkalija in ga postavil na mizo. Nabavil si je bil to strupeno tekočino v odstranitev nadležnih živali, ki so se mu pojavile v stanovanju.

Zadovoljen je bil in z zmago v srcu je legel spat.

Čez teden dni prejme ona pismo:

Draga sestra!

Naznanim ti, da bivam sedaj tu. Ker veš, da sem pri materi v nemilosti, ne morem vas obiskati. Tudi sem nekoliko bolehen. Pridi pa tedaj ti k meni. Stanujem na K—ski cesti št. 26, III. nadstropje, vrata 14. Pričakujem te jutri zvečer zagotovo do devete ure. Rad bi te že videl zopet.

Te pozdravljam do svidenja

brat Edvard.

Nestrpno je slonel častnik na divanu in pušil cigareto.

»Najbrže je ne bo, prokleta! Izdal sem se s pismom. Prekanila me je,« je venomer godrnjal med seboj in se jezno oziral na uro, ki je šla že na deveto.

Zdajci narahlo potrka na vrata.

»Aha, vendar! — Prosto!« se odzove poltiho.

Ona je stala na pragu — vsa zmedena od velikega presenečenja.

»Ah, pardon!« je zajecljala v zadregi.

»Oho, Vi ste tukaj, dražestna! Klanjam se. Izborna. — Izvolite, prosim,« se ji je priklajeno laskal in jo vabil, naj vstopi.

»Oprostite, gospod, — Mislija sem — —

pa ker je tako tema na hodniku, sem se zmotila.«

»Mogoče se pa niste?«

»Seveda — toda oprostite, da Vas vprašam za to številko.« Pismo izvleče iz šatulje in stopi v sobo, hoteča se približati luči. On pa porabi to kratko priliko. Oprezno stopi k vratom, obrne ključ in ga vtakne v žep.

»Kaj pomeni to, gospod?« vpraša iznenadena.

»To pomeni, da ste sedaj v moji oblasti, dražestna!« se odreže ta kratko in odločno.

»Kako? — Jaz grem vendar k bratu! Kaj hočete?«

»Tisti brat sem jaz, gospica!« se ji porogljivo nasmeje.

»Kako?! — Vi . . .«

»Da, da. Ker Vas nisem mogel dobiti izlepa, dobil sem Vas z zvijačo,« je siknil zlobno.

Vztrepetala je pri teh besedah, da ji je padel list iz roke.

»Zahtevam, da me izpustite takoj pri tej priči, sicer zavpijem, da prihitijo ljudje iz cele hiše!«

Polaščala se je je divja jeza. Oči so se ji iskriale od ganutja.

»Le vpijte, zavežem Vam usta, ha, ha!« se ji je rogal zmagoslavno, držeč roke križem in pohlepno jo motreč.

»Zlobnež!« — se ji izvije obupno iz prs. Nemirno jame obračati poglede, kot bi iskala pomoči izhodu iz obupnega položaja. Oko se ji ustavi na samokresu, ki je ležal na mizi. Z bliskom ga pograbi in nameri nanj.

Štrajk čevljarjev v Celovcu. V Celovcu štrajkajo čevljarji pomočniki; zahtevali so baje 20odstotno povišanje plače. Štrajka jih okoli 100.

Najvišje odlikovanje. Presvitli cesar je podelil stolnemu kapitularju in članu koroškega deželnega šolskega sveta, mil. g. dr. Jožefu S o m e r j u, red zlate krone tretjega razreda. Odlikovani je Slovenec.

Nemci odklonili Schulverein. Župan v Riedu na Tirolskem, pošten Nemeč, je ponudbo nemškega Schulvereina zaradi Schulvereinovega shoda v Riedu odklonil s sledečim dopisom: »Tukaj je že 14 društev in torej za kako novo v revnem, od hudournikov razdrapanem ozemlju niti za en centimeter zemlje ni proste. Sicer nam je dobro patriotična in dobro katoliška laška ali češka šola ravnotako ljuba kakor nemška!«

Samozavestno kakor star petelin stopa po celovških sejmiščih ravnatelj Burgerjeve tovarne, znani schulvereinovec Steinlechner in zapoveduje na vse strani, da morajo slovenski kmetje govoriti v Celovcu — nemški. Mož ni ravno več mlad, toda furor teutonicus mu je prešel v kosti in mozeg in ga najbrž ne bo prej izpustil iz svojih krempljev, dokler ga ne bojo drugače poučili slovenski kmetje. Mož zahaja rad v slovenske, seveda bolj nemškutarske kraje na Schulvereinove shode, kjer zna nedvornim backom pripovedovati, kako da Schulverein po očetovsko skrbi za Slovence! Pamet, pamet! Vsaj na stara leta!

»Kärntner Trachtenfest«, to je veselico v narodnih nošah koroških bojo priredili dne 27. in 28. avgusta t. l. v Celovcu o priložnosti koroške deželne obrtne razstave. Celó v taki malenkostni zadevi nemški nacionalci ne morejo prikriti svojega sovraštva. Čeravno je n. pr. zilanska narodna noša — slovenska, se nemškim nacionalcem, oziroma odboru tega »Trachtenfesta« ni zdelo vredno uradno obrniti se na Slovence, da se te veselice udeležijo. Tudi naš list ni dobil nobenega naznanila. Zato pa pozivamo vse somišljenike, da se te veselice ne udeležijo! Udeležbo prepustimo Slovenci narodnim izdajicam, ki se čutijo srečne, če smejo nemškim nacionalcem sline lizati.

Amater fotograf! Klub »S. A. A. F.« v Ljubljani opozarja vse interesente, da bode kmalu potekel rok za pošiljanje slik za prvo društveno razstavo. Uljudno se opozarja vse amater fotografe, ki nam še niso doposlali svojih slik in seznamov, da to čim prej je store. Torej na delo, da bodo kolikor mogoče zastopani na prvi skupni razstavi vsi slovenski amaterji. Kdor še ni prejel razstavljalnih pogojev, naj se takoj javi, da se mu isti dopošljejo. Vse je nasloviti na naslov društva: »Klub slovenskih amater fotografov« v Ljubljani.

Sveče v Rožu. (Bistriški gospodi in »štimpam« v odgovor.) Kar smo pričakovali, se je tudi zgodilo. Že zdavnaj je gosp. kaplan rekel — ko bodo volitve, pride on in »Rute« na vrsto. In tako je tudi! Pri bistriški frakariji je že odnekaj navada, da se mora ob volitvah najprej obregnuti ob g. kaplana.

Več takih možakarjev, kojih imena vemo natanko — kajti eden ni zmožen kaj spisati — je skvanfalo neki članek v »Freie Stimmen«, ki smrdi od samih lažij in zavijan! Seveda so ta nemško pisana dopis poslali tudi »Štajercu«. Toda, še Linhartu so bile te čenče preveč — in je cel dopis za polovico skrajšal!

Slabo pač res je za gospode na Bistrici, da so kaplana šele sedaj spoznali. Morajo pač gotovo več slame imeti v glavi — kakor pa pameti. Dopisun pravi, da kaplan »heca« pri fantih in da bodo sinovi kmalu svoje očete kleli! Slabo so zadeli. Vidi se, da so iskali predmeta zoper kaplana, pa niso nič pravega mogli najti. Zato so si izmislili to. Toda ravno očete so zadovoljni, da so njihovi sinovi v našem društvu, in vsaka mati je srečna, ko vidi fanta, kako se pridno obnaša. Seveda, naši fantje — se ne vlačijo okoli — ali pa popivajo žganje kakor vodo! Pometajte rajše pred svojim pragom na Bistrici, kjer se take reči godijo, da mora človeka sram biti! Seveda, tega pa ne vidite! Fantje v Svečah so abstinentje, kje pa jih imate na Bistrici? Torej delo za blagor ljudstva je za bistriške frakarje — »hecarija«!

Če pa fantje zahtevajo slovenske karte na Bistrici, je to njihova pravica, in če pride tudi sto uradnikov nad nje. Zakaj pa je napis »Bistrica v Rožu« na kolodvoru? Mi hočemo imeti svoje pravice na slovenskih tleh — posebno pa še fantje posestnikov, — kojih eden več plača davka, kakor vsi ti gospodje skupaj.

Kdo pa »heca« pravzaprav? Ali ne ravno tisti, ki v občini, kjer prebiva $\frac{9}{10}$ Slovencev, imajo »Südmarko«, »Schulverein« itd. in delijo vsako soboto med delavce menda 100 izvodov lutrovskega »Štajerca«. Gospodje, kajne, to ni hecarija? Vprašamo pa prav resno g. zdravnika, ki je obenem tudi župan, kako more on zagovarjati tako dejanje in ali se to pravi skrbeti za mir in blagor v občini? Kako se potem to vjema z njegovim zdravniškim poslom, ko na eni strani hoče ozdravljati ljudi, na drugi strani pa pusti, da »giftna krotka« »Štajerc« duševno zastruplja ljudi? Ja, ja, gospodje, kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

Radi kolodvora bodo pa zadnjo besedo govorili še naši poslanci.

Sedaj pa pride najlepše. Domači kaplan, tako namreč pravi dopisun lutrovskega listov, zanemarja svojo dolžnost. Prav po farizejsko. Ta skrb! Radi »Rut« so trpeli že rajni g. Lakner, ki so ravno raditega umrli in bili vzor duhovnik; celo še po smrti niso imeli pokoja! Sedaj ponavljajo isto ljudje, ki jim je cerkev deveta briga, saj cerkve od znotraj nikdar ne vidijo. Zdi se jim to le uspešno sredstvo za hujskanje. Dopisun pravi, da kaplan v treh mesecih skoraj nič ni bil v Rutah. Grda laž. Kaplan je storil več kot svojo dolžnost, ker je bil letos čez zimo dosedaj že šestkrat tam, namesto samo štirikrat. V šolo pa je tudi šel in »Rutarjani« so ž njim prav zadovoljni.

Sicer pa se nam čudno zdi, kdo se tako zanima za pohode g. kaplana v Rute.

Gosp. nadučitelj Arnold iz Bistrice, Vi ste pač mož-beseda. Ali se še spominjate, da Vam je g. kaplan že januarja povedal, da ima od zdravnika izpričevalo in da mu do Velike noči ni treba hoditi v Rute. To ve tudi škofijstvo v Celovcu!

Tedaj gospodje, kar tiho, če nočete biti za en nos daljši. Vprašamo Vas g. Arnold tudi, ali še veste, da je hotel imeti enkrat kaplan več ur za krščanski nauk, pa ste rekli, ni treba sedaj, saj je še pozneje dosti časa. Tedaj g. učitelj in tudi drugi, tako stvar izgleda. Sicer pa gospodje, ki jim cerkev in vera ne dišite, vi kaplanov ne boste komandirali.

In potem še pravijo »ubogi Rutarjani«. Res so ubogi, ker menda vleče g. Arnold mesečno za šolo okoli 50 K, kaplan pa dobi za pot — dve kroni. Smilijo se nam res »Rutarjani«, a kdo jih je revne napravil? Ali niso bili tisti zraven, ki sedaj v imenu Rutarjanov — kaplana napadajo.

Oj, te šmentane volitve. Za te se jim namreč gre. Gosp. knezoškof bodejo menda sedaj gotovo kaplana odstranili. Tudi bodejo gospodje lažje napravili pritožbo, ker drugače težko kaj skvanfajo. Bodemo prihodnjič objavili znani protest radi g. Laknerja, da bode svet strmel, kakšni ljudje hočejo duhovnike komandirati.

Bistriška frakarija pa bo še dolgo čakala, da bode kaplan šel naprej. Tako dolgo namreč, dokler ne bo g. Goričnik, ki pa dobro »sovenje« govori, postal škof, tudi kaplan ne bo šel iz Sveč.

Zato pa »hajl« bodočemu škofu na Bistrici in vsem »kaplanfresarjem«. Toliko za danes.

Dobrobska okolica. (Florjanovo petje.) Sv. Florijan je svetnik, katerega naše slovensko ljudstvo posebno goreče časti, zlasti pa naši fantje, s tem, da gredo »Florjana pet«. To bo ena najstarejših narodnih šeg, ki jih ima naše ljudstvo. Pa se zberejo fantje na predvečer in se »vštímajo«, potem pa hajdi od hiše do hiše ter nadlegujejo trudne vaščane; vsaka gospodinja pa mora, predno da gre spat, pripraviti krožnik žmavca in jervas jajc, kajti nadležni »kikiriki« se ne umiri, dokler ni obdarovan! Če pa katera vsled utrujenosti ne vstane, pa se mora jutri dan izkazati; obbelem dnevu pa se nobena ne upa s kako »malenkostjo« na dan, no, in tako so zopet fantje pri boljšem! V kratkem nato pa se vrši »cvrtje«. Tukaj pa prikipi veselje naši mladini do vrha.

Zberejo se tje v kaki poštini in prostorni hiši — včasih tudi v gostilni — in tam veselo povžijejo sad »Florjanovega petja«. Potic je na stotine, ki jih morajo napraviti dekleta, kjer to zahteva šega; če se ob ti priliki malo zasučejo, kdo bi jim zameril! Dal Bog, da bi bila naša mladina zmiraj vselega in dobrega srca!

Blače na Zili. (Razno.) Pri zadnjem ljudskem štetju so našli v naši občini 550 prebivalcev, izmed njih 18 Nemcev; tega pa ne vemo, kje so toliko Nemcev nabrali, ko so komaj trije pravi Nemci v naši občini. — Pri nas napredujemo z duhom časa; pred kratkim časom je naročila naša požarna bramba pri dunajski firmi Fr. Kernreiter novo brizgalnico z bencinovim motorjem, katera je že prišla in stane, kakor se čuje, 10.000 K. Že večkrat so jo poizkušali; dobro funkcionira v veliko zadovoljnost vseh; jako visoko nosi močne curke vode. — V veliko pohvalo Blačanov morem poročati, da jih veliko rabi slovenske vžigalice (v korist obmejnim Slovincem) in da tudi slovenske časopise pridno naročajo. Ravno tako so radi in z zanimanjem čitali pozimi šolarji in odrasčeni knjige, poslane od krščansko-socialne zveze v Celovcu, kateri tukaj izrekamo prisrčno hvalo. Ta knjižnica bo veliko koristila v krščanskem in slovenskem življenju. Le to ni prav, da nekateri tukaj berejo lutrovske, katoliški veri in Slovincem nasprotno, sovražno »Bauernzeitung« in še taki jo berejo, od katerih bi to najmanj pričakovali. Temu gospodu pa, kateri tako marljivo razširja ta brezverski list, bi svetovali, da naj pusti naše verne Slovence pri miru in naj ga priporoča samo svojim pristašem, ker se to ne strinja z njegovim poklicem. Če pa on sam razširja tak list, potem se ne sme hudovati na prejšnje gospode provizorje, da so oni pridno agitirali za slovenske katoliške časopise, kar jim je v čast! — Piberčevo hišo tukaj je zadela velika žalost; dne 16. marca t. l. smo pokopali njegovega mladega 36 let starega gospodarja Antona Milonika in dne 29. aprila t. l. smo spremljali na pokopališče njegovo šele 28 let staro ženo Heleno; oba sta umrla za sušico in zapustila tri male otroke, izmed njih je najstarejša hčerka šele v devetem letu.

Ruda. (Požar.) 28. aprila popoldne je strela udarila pri Kaludru na Krasnici v gospodarsko poslopje, ki je v par urah s hišo vred do tal pogorelo. Živino so domači rešili še v naglici, krma, vozovi in stroji so pa zgoreli. Ruški gasilci so prihiteli na pomoč in rešili, kar je bilo mogoče. Škoda je precej velika.

Ruda. (Ljudsko štetje.) Ruška občina šteje po zadnjem štetju 1534 oseb, 752 moškega in 782 ženskega spola; 1330 ljudi se poslužuje slovenskega in 204 nemškega občevalnega jezika. Leta 1900 je občina štela 1693 prebivalcev, sedaj tedaj za 159 oseb manj; slovenski občevalni jezik je napovedalo tedaj 1368, nemški pa 317 oseb.

Žabnice. (Naše novice.) Pretekli teden je gad pičil tukajšnjo učenko Terezijo Šraj. Ker pa so rano takoj globoko prerezali in zastrupljeno kri iztisnili ter nogo prevezali, je dekle kmalu okrevalo. — 5. t. m. je umrl občešpovani, zelo premožni, 84 let stari posestnik Valentin Kravina po domače Žerman. Manjkalo ga ni nikoli pri sv. maši ob nedeljah in praznikih, ne pri mizi Gospodovi ob gotovih praznikih. Pogreba se je udeležila vsa občina, kakor tudi polnoštevno požarna bramba. — Dobili smo novega organista Tomaža Holmarja. Do sedaj je služboval petnajst let pri Gospej Sveti. Znan je po celem Slovenskem kot eden izmed najboljših. — Zadnjo nedeljo je voz povozil 9 let starega otroka Jakoba Vedama. Zlomil mu je nogo v stegnu.

Trbiž. Pri nas je sedaj polovico cest zaprtih. Polagajo namreč cevi za novi vodovod. Voda bo speljana iz Žabnic. Upamo, da bomo kmalu imeli dobro, zdravo pitno vodo.

Ukve. Vendar se nam je enkrat izpolnila naša goreča želja. Več let že nismo pravzaprav imeli nobenega dušnega pastirja. 30. aprila je prišel k nam preč. g. Jožef Kukačka, do sedaj župnik v Kazazah na Sp. Koroškem. Sprejela ga je na kolodvoru šolska mladina in občinski odbor. Inštalacija je bila 1. maja, ki jo je kot komisar v imenu knezoškofa izvršil visokočastiti g. Val-Kraut, trbiški dekan. V nagovoru pri inštalaciji nam je g. dekan razložil naše dolžno-

sti do novega gospoda župnika. Besede so nam segle globoko v srce in držali se jih bomo vestno; zlasti ker smo spoznali, kako žalostno je bilo pri nas, ker toliko časa nismo imeli svojega duhovnika.

Ovčja vas. (Toča.) 28. aprila ob tričetrt na deset zjutraj, se je pri nas naenkrat usula gosta toča. Padlo je je toliko, da je bilo dve uri še vse belo. Hvala Bogu! Škode ni naredila nobene, ker do takrat še ni bilo nič zelenega.

Prevalje. (Zopet smrtna kosa.) Neizprosna smrt nam je vzela velespoštovano gospo Urško Kralj, po domače Ladratinjo na Lešah, ki je bila vzor krščanske slovenske matere. Naše najsrčneje sožalje cenjeni Ladratovi rodbini. Da ne žalujejo za njo samo sorodniki, ampak da občuti to izgubo cela župnija, to je pokazal naravnost veličastni pogreb, ki so ga vodili trije gg. duhovniki (poleg domačih dveh gospodov tudi č. g. R. Tojnko, provizor obirski). — Dan potem pa smo spremili k večnemu počitku našega dragega prijatelja, mladeniča v najboljših letih Juračevega Franceljna. Ljubili smo ga vsi, a še bolj ga je ljubil Bog, zato ga je poklical k sebi. Akoravno je živel na Lešah med brezbožnimi soc. demokrati, si je vendar znal ohraniti svoje versko in narodno prepričanje popolnoma neomadeževano. Ker je bil značajan, zaveden slovenski krščanski mladenič, ga je vse spoštovalo, tudi nasprotniki.

Prevalje. (Kultura.) Za volilna shoda v Prevaljah in na Lešah smo nabili plakate, s kojimi se je vabilo volilce na razgovor o bližajočih se volitvah. Toda komaj so bili plakati nabiti, že so jih nasprotniki vse potrgali. Zakaj? Saj smo vendar tudi nje vabili! Kakšna svoboda je to, da bi človek shoda niti razglasiti ne smel! Sami zato ne marajo priti na naše shode, ker nočejo slišati resnice; a to še ni dosti — hočejo, da bi drugi tudi ne izvedeli resnice. Naše plakate trgati in teptati jih v blato: to je lepo znamenje nemškutarske kulture v Prevaljah!

Podravlje, dne 7. majnika 1911. Domače izobraževalno društvo je priredilo danes svoj reden shod in obenem vprizorilo tudi 2 mali igri. Splošna sodba je, da se je cela prireditev popolnoma posrečila. Igra »Jeza nad petelinom in kes« je vzbudila dosti smeha! Saj so pa tudi domača dekleta pokazala, da se ne znajo samo na polju, ampak tudi na odru sukati. Slovenska govornica jim je tako gladko tekla, da smo takoj spoznali: naše ljudstvo je sposobno za visoko izobrazbo, treba mu je le šol in knjig. — Govornik, ki ga je poslala »Slovenska kršč. soc. zveza«, je razvijal v daljšem govoru pomen kmečkega stanu. — Ker cel svet, med drugim tudi bližnji Beljak in vsi koroški učitelji živijo od kmeta, bi pač moral kmet komandirati, ne pa mestna gospoda, najmanj pa učitelji. — Najbolj je kmetom ugajala misel, da bi se med sabo gospodarsko združili glede živinoreje in prodaje mleka v Beljak! Pivo je dvakrat tako drago, kot mleko, ker so pivovararji med seboj združeni, mleko je poceni, ker kmetje delajo vsak za se. Drugi govornik, g. Kriegl iz Celovca, je dokazal, da sta si kmet in soc. demokracija taka prijatelja kot pes in mačka! — in to je čisto naravno! Ako soc. demokracija trdi, da kmet ne sme imeti lastnega posestva in da je vera za nič, potem pač kmet ve, da ne spada v isti koš kot soc. delokrati. — Da je prireditev tako izpadla, za to se moramo v prvi vrsti zahvaliti g. Vošperniku, ki je dal svoje prostore na razpolago in gosp. predsedniku Ražhmanu ter drugim odbornikom, ki kažejo izredno zanimanje in razumnost za organizacijsko delo med Slovenci.

Droboj ob Blaškem jezeru. (Odgovor lutrovski »Bauernzeitung«.) Zadnja številka »Bauernzeitung« je prinesla vest: Devica Marija na Zilji. »K volitvi.« Mit gutem Beispiele geht dabei der Pfarrer seinen Schäflein voran.« Počakaj malo, ti slavni dopisnik, ki te dobro poznam, da ti nekaj nalahno na uho povem. Naš gospod župnik, č. g. Meško so vedno slabega zdravja in so ravno sedaj na jugu si zdravja iskali, katero so si morda pokvarili v bližini znane gostilne, v kateri

cele noči prepevajo pijanci. Odkrito povem znanemu dopisniku, da se naš č. g. župnik, ki so obenem sloveč slovenski pisatelj, nikoli ne vtikajo v politiko tako, kakor znani dopisnik »Bauernzeitung«, ker imajo več drugih važnejših opravil v blagor ljudstva. Toliko za danes, ob priliki se morda z dopisnikom še kaj pomeniva.

Šmarjeta pri Velikovu. V nedeljo, dne 30. aprila, je bil za našo župnijo vesel in pomenljiv dan. Dosedanji tukajšnji provizor, č. g. Ivan Dolinar so bili slovesno umeščeni ali inštalirani kot župnik. Deževno vreme je hotelo še nas Šmarječane zadrževati, da se ne bi udeležili lepe slovesnosti, pa se mu ni posrečilo. Preč. gospod dekan so v ginljivih besedah označili pomen tega dneva in nam častitali, da dobimo vendar zopet stalnega dušnega pastirja, dočim zaradi pomanjkanja slovenskih duhovnikov marsikatera župnija zastoj prosi za lastnega župnika. Novoumeščeni gospod župnik poudarjajo v pozdravnem govoru dolžnost dušnega pastirja do župljanov in teh do svojega dušnega voditelja. Besede so bile prisrčne in krepke, izraz trdne volje in jeklene odločnosti, program apostolskega delovanja. V prijaznem župnišču je župnikova gostoljubnost združila sosedne duhovnike in nekaj kmetov. V lepi edinosti smo izrazili srčno željo: »Gospod župnik naj bodo naši in mi njihovi prav mnogo let, vsaj tako dolgo, da bomo imeli v Šmarjeti kako novo sveto mašo!«

Iz št. Petra pri Velikovu. (Blagoslovljenje novih orgel.) Zadnje nedeljo so se blagoslovile v naši cerkvi nove orglje, katere so se naročile za 4000 kron, večinoma z darovi rajnih faranov in dobrotnikov izvan župnije. Zbralo se je od vseh strani veliko ljudstva. Proizvajala se je na novih orgljah, prvič kar cerkev stoji, orkestralna sv. maša, katero so peli domači pevci s spremljevanjem glashbenega orkestra pod vodstvom gospoda nadučitelja Močnika. Po svetem opravilu je gosp. Steržej pevec in godce velikodušno pogostil. Zato bodi njemu in vsem, ki so se trudili za slovesnost, izrečena najprisrčnejša zahvala.

Medgorje. (Obrok.) Dne 26. aprila je Tomaž Maček, pd. Štefan, kmet v Običah, star 30 let in neoženjen, vzglednega značaja, po nesreči potisnil svojo levo roko v rezalnico, da mu je odrezala roko do zapesti. Sosed pd. Pikel ga je takoj prepeljal v celovško bolnišnico, kjer so mu prerezali s škarkami žile ob kraju in zavezali roko. Škoda in nesreča je tem večja, ker je fant čisto sam. Oče mu je umrl pred 4inpol leta in mati s tremi otroki pred štirimi tedni zapustila in se preselila v faro št. Jakob ob cesti. Ima le eno dekle in pastirja, sicer pa eno sestro, ker druga je samostojna šivilja. Vsi pošteni ljudje omiljujejo nesrečnega moža in mu želijo, da bi se kmalu vrnil ozdravljen.

Prevalje. (Poldej na jugu.) Kot števeni komisar pri zadnjem ljudskem štetju si je naš župan želodec na ta način hudo pokvaril, da so mu obležali Slovenci, katerih je okoli 700 požrl, in išče sedaj zdravja na slovanskem jugu, od koder nima več daleč v osrednjo Afriko k »ljudožrcem«.

Toplice na Dolenjskem. (Iz Kranjskega.) Dolenjsko zdravilišče Toplice se je s 1. majem vzbudilo in postalo živahno. Kopališka sezija se je začela. Dasiravno šele začetek, že se oglašajo kopališki gostje, ki komaj čakajo, da si preženo s pomočjo zdravilne vode nadležni revmatizem in druge slične bolezni, ki so jih dolgo nadlegovale. Oglašajo se stari gostje, ki poznajo že naše Toplice, pa tudi novi, taki ki dosedaj še niso potrebovali tukajšnje zdravilne vode. Gotovo je, kdor pride enkrat, pride tudi drugič tem raje, ker spozna kako prijetno, domače je bivanje v dolenjskem zdravilišču, kjer najde lepe in prijazne sprehode, udobna stanovanja in povsod nizke cene. Torej kdor čuti trganje po udih, naj se napoti v naše Toplice, od koder se povrne ozdravljen in prost mučne bolezni. Do sedaj je tu 34 vojakov z dvema častnikoma, ki se prav pridno poslužujejo gorkega vrečca, in še nekaj drugih gostov. Za prihodnji teden pa je priznanjenih mnogo

gostov iz raznih krajev; med drugimi obišče naše kopališče 30 inženirjev.

Blato. (Ljudsko štetje.) Po zadnjem ljudskem štetju šteje naša občina 1418 prebivalcev, ki tukaj bivajo. Od teh je 686 moških in 732 ženskih. Glede občevalnega jezika se jih je pripoznalo 1386 k slovenskemu in 32 k nemškemu. Leta 1900 je štela občina Blato 1492 prebivalcev, in sicer 694 moških in 798 ženskih, Slovencev 1449 in Nemcev 43, torej šteje občina letos za 74 oseb manj, namreč 63 Slovencev in 11 Nemcev, kakor pred desetimi leti.

Društveno gibanje.

Pliberk. Odbor katoliškega slovenskega izobraževalnega društva, uljudno vabi vse ude in somišljenike na svoj II. letni občni zbor, ki se vrši dne 14. majnika predpoldne po prvi sveti maši v »Narodnem Domu«. Spored: Odborovo poročilo in volitev novega odbora.

Medgorje. Marijina družba priredi v nedeljo dne 14. t. m. ob pol 3. uri popoldne na farovškem vrtu in odru dve igri: »Jeza nad petelinom in kes« in »Sv. Neža«. Vmes petje narodnih pesmi in deklamacije, oziroma nagovori. Vstopnina znaša za ude izobraževalnih društev 40 v, za neude 50 v in se porabi za nov cerkven kip Dev. Marije v Medgorjah. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Če bi dež nagajal, bosta igri osem dni pozneje. K obilni udeležbi vabi odbor.

Št. Tomaž. (Vabilo) na prelepo igro »Roza Jelodvorska«, katero bo društvo »Edinost« uprizorilo na praznik Vnebohoda 25. maja in vdrugič prihodnjo nedeljo 28. maja. Začetek ob 3. uri popoldne. Pred igro govor; govornik pride iz Celovca. Vstopnina navadna. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Prevalje. Slov. kat. izobraževalno društvo priredi to nedeljo, dne 14. maja, ob 3. uri popoldne pri Šteklju zopet lepo narodno igro »Divji lovec«. Govornik pride iz Celovca. Vstopnina znižana, in sicer prvi sedeži 60 v, druge vrste sedeži 40 v, stojišča 20 v. Na sporedu je tudi tamburanje in šaljiva pošta. Naj nihče ne zamudi te priložnosti, kajti pozneje se igra najbrž ne bo več ponovila.

Cerkvene vesti.

Grabštanj. (Birma.) Dne 7. t. m. dohitela je našo župnijo izredna čast, da je naš prevzv. knez in škof pri nas prvič stopil na slovensko zemljo kot višji duhovni pastir. Z vdanimi srci ga je verno ljudstvo pozdravilo v materinem jeziku. Naš nemčurski občinski zastop se sprejema ni udeležil, tudi ne naša požarna bramba, ker je poslanec Wieser menda požarnim brambam prepovedal udeležiti se cerkvenih slovesnostij. Kaj naj potem pomenijo napisi »Gott zu Ehr« (Bogu v čast)? — Za to izredno slovesnost je bila naša župnijska cerkev svečano okrašena. Veliko je k temu pripomogel g. I. Klešnik iz Celovca, ki nam je lustre, kelihe in druge cerkvene posode osnažil in pozlatil. Radi njegovega dobrega in solidnega dela ga prav toplo priporočamo vsem onim slovenskim cerkvenim predstojništvom, katera se dosedaj še niso nanj obračala.

Gospodarske stvari.

Stanje denarnega in gospodarskega trga. Položaj na denarnem trgu je zelo napet tako na Dunaju kakor tudi v Berlinu. Na Dunaju so nenadoma poskočile cene Skodovih popirjev, nato pa zopet padle. Nekaj bančni direktor je izvedel to špekulacijo, pri kateri je veliko zaslužil, med tem ko so nekateri izgubili stotisoče, osobito taki, ki niso navajeni igre na borzi. A ne samo dunajski, tudi na berlinski borzi se preveč špekulira. Vsi opomini nič ne izdajo. Aprila so izdali v Berlinu en sam teden 731 milijonov nepokritih bankovcev, dasi se druga leta v aprilu ni rabilo toliko denarja. Pri nas v Avstriji vpliva neugodno, ker še ni urejeno vprašanje »Avstro-ogrsko banke«. Ogrska hoče dovoliti provizorij zgolj

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nimamo več bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko »Elza-kroglice«. Po izkušnji Vam svetujemo, da jih poskusite; one odpravijo zapečenost in pospešujejo prebavo. 6 škatel franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa-trg št. 67 (Hrvatsko).

do konca oktobra, naš parlament se pa snide šele koncem junija. Bančno vprašanje se bo moralo pri nas rešiti s § 14, kar gotovo ne bo koristilo. Vreme meseca aprila je povzročilo veliko veselje budimpeštanskim žitnim spekulantom, zato se v Budimpešti kurzi dvigajo in padajo. Cene žit so tako visoke, da se bo kljub visoki carini na žito kmalu izplačal uvoz, če ne bo med transportom presenečen importer s padanjem cene. Ceno pa nameravajo žitni spekulanti še dvigniti umetno z nakupom žita in z borznimi manevri. Tako se draginja umetno dela. Poročila o letošnji žetvi, to je o stanju ozimne, niso ugodne, marveč se poroča, da bo imela Amerika slabo letino.

Vodne sile. Napredek elektrotehnike, zlasti možnost, električni tok z veliko napetostjo prevajati v daljavo, je obrnil pozornost na vodne sile, katerih gravitacijska moč se da pretvoriti v drugo gibanje in v električno moč. Kakor pri novih iznajdbah sploh, se je tudi tu začelo z velikim entuziazmom in spekulacija se je polastila vodnih sil. So spekulanti, ki samo od tega živijo, da stikajo okoli za vodnimi silami, delajo površne projekte in gledajo, kako bi te projekte drago prodali. Tudi razne tvrdke, ki iščejo dela ali bi rade prodale svoje stroje, nagovarjajo k vodnim zgradbam, in seveda slikajo v rožnih barvah dobičkonosnost takih naprav. Izkušnja je pa ugotovila nekaj pravil, po katerih se imajo ravnati graditelji vodnih naprav: 1. Čim dalje se tok napelje, tem večja je investicija in tem več toka se izgubi; zato se morajo te izgube računati že pri prvotnem rentabilitetnem računu. 2. Računati se ne sme moč ob turbini, ampak na mestu uporabe. 3. Za nakup vodnih pravic (sirove sile se naj izda pri napravah z daljnovodi kvečjemu 40 do 50 K za konjsko silo. 4. Dograjena konjska sila na mestu uporabe naj ne stane več kot 1000 K. Ako pridejo stroški za konjsko silo na več kot 1500 K, je že prekoračena meja rentabilitete vodne naprave in kaže preiti na kalorično moč. 5. Računati se sme edino le z minimalno silo, kajti le tista sila velja, ki je vedno pod vsemi pogoji na razpolago.

Draga perutnina na Dunaju. Na dunajskem trgu se je zelo podražila perutnina; ena kokoš stane do 3 K 40 vin. Kakor pa se poroča, je ta draginja v zvezi s takozvano »kurjo kolero«, ki se je zopet pojavila v mnogih okrajih na Zgornjem Ogrskem, odkoder so prej pošiljali velike množine perutnine na Dunaj. Vsled te kurje epidemije prihaja na dunajski trg le malo ogrske perutnine, tako da pride v poštev le italijanska perutnina, vsled česar so cene poskočile.

Kužna bolezen na gobcu in parkljih v Avstriji vobče pojema. Dne 22. februarja t. l. je bilo 23.537 dvorcev okuženih po tej bolezni, dne 15. marca t. l. pa le še 14.610 dvorcev. Dal Bog, da bi kmalu popolnoma ponehala!

Izvoz in uvoz klavne živine in mesa v letu 1909. Avstrija je v letu 1909. izvozila 83.523 govedi, 29.087 ovac in 3774 prešičev v inozemstvo. Razun tega je šlo preko meje tudi 28.334 kvintalov svežega in pripravljene mesa. Glede žive živine se je izvoz v tem letu zmanjšal splošno, posebno pri goveji živini (2%) nasproti prejšnjemu letu, pri ovcah in prešičih ni posebne izpremembe izvoza in je vobče neznaten. Povečal pa se je izvoz mesa in mesnih izdelkov. Skupna vrednost izvoza živine in mesa se ceni skoro na 41 in pol milijona kron. — Uvoz tega leta je znašal v Avstriji 4799 glav goveje živine, 16.531 prešičev in

7234 ovac, vrhu tega pa še 1011 kvintalov mesa. Uvoz govedi se je nasproti letu 1908. zmanjšal, uvoz prešičev in ovac pa povečal. Zmanjšal se je tudi uvoz mesa, ki pa splošno tudi poprej ni bil velikega pomena. Vrednost skupnega uvoza živine in mesa se ceni na skoraj 28 milijonov kron.

Dunajski trg za prešiče. Leta 1909. je prišlo na Dunaju 783.694, leta 1910. pa 696.403 prešičev na trg. Poslednjega leta je bilo torej 87.291 prešičev manj pripeljanih kot leto pozneje; ves izpad zadeva ogrske prešiče. Pomnožil pa se je dovoz prešičev iz avstrijskih dežel za skoro 4000 glav in iz Bosne za 2000 glav. Na trg je prišlo tudi 2000 prešičev iz Italije. Cene so se z ozirom na pomanjkanje stalno višale in se je plačala marca meseca 1910 najvišja cena 1 K 28 vin. do 1 K 53 vin. za 1 kilogram. Z dunajskega trga se je izvozilo 55.141 prešičev na Češko, Dolnje in Gornje Avstrijsko, Moravsko, Štajersko, Tirolsko in v Šlezijo.

Raznoterosti.

Surovosti čevljarskega mojstra pred sodiščem. V Gradcu se je vršila pred deželnim sodiščem obravnava, ki je pokazala, kako v Gradcu ponemčeni ali nemškutarski mojstri ravnajo s slovenskimi vajenci. Ker po nemških krajih zelo pomanjkuje mojstrom vajencev, se obračajo nemškutarski mojstri kaj radi do Slovencev, s katerimi imajo še nekaj vezi, da jim dajo slovenski kmetje svoje sinove učiti se rokodelstva. Obljubujejo ti mojstri ljudem sama nebesa, v resnici pa čaka dečke kot vsakdanji spremljevalec le lakota in palica. To se je izkazalo tudi 28. aprila, ko je stal pred graškim deželnim sodiščem neki W a n i t s c h, ker je mučil vajenca K l a n č e k a. — Železniški čuvaj Franc Klanček v Nabrežini je dal svojega sina Franca učiti rokodelstva k vdovi ključarja Wanitscha v Waltendorfu na Srednjem Štajerskem. Sin ključavničarice, Alojzij Wanitsch, je ravnal z vajenci surovo in se je moral zaradi tega že prej enkrat zagovarjati pred sodiščem. — Vajenec Klanček je septembra m. l. utrgal na vrtu ključavničarice, ker je bil lačen, par hrušk. Ko je o tem izvedel Alojzij Wanitsch, ga je poklical k sebi v sobo in je bil po njem s koljcem po rokah, nogah, glavi in hrbtu, da je bil Klanček poln — klobas. Potem je moral poklekniti, položiti roke na hrbet, glavo skloniti globoko k tlom in v tem položaju ostati tako dolgo, da je prišel poklicani redar. Da pa bi se deček ne zganil, je moral zraven stati z metlo drug vajenec, ki je dobil nalogo, dati takoj Klančku po grbi, če se bo zganil. Policaj ni našel nobenega povoda postopati zoper Klančka, nakar ga je Wanitsch takoj spodil iz hiše. — Vsled ugovora neke znane gospe je Wanitsch obljubil, da ne bo Klančku ničesar žalega storil, nakar se je ta naslednji večer vrnil in šel prenočiti v hlev. Ko je Wanitsch o tem izvedel, se je podal takoj v hlev, potegnil Klančka, ki je imel na sebi samo srajco in spodnje hlače, z ležišča, ga oklofutal in pretepel s pasom. Potem je moral Klanček stati kakor vojak na paradi; Wanitsch ga je pogledal ostro in zavpil nad njim: »Kaj si?« Ker deček ni dal odgovora, mu je dal Wanitsch zaušnico in mu zaukazal odgovoriti: »Jaz sem tat, potep, falot!« Na vsako vprašanje: »Kaj si?«, je moral tako odgovarjati in za vsak odgovor je dobil krepko zaušnico. To se je ponavljalo nekaterikrat. Nato je moral na Wanitschev ukaz sleči srajco in kakih dvanajstkrat skočiti čez dve prazni konjski staji. Pri vsakem skoku je dobil krepak

udarec s pasom. Pri tem je izgubil spodnje hlače. Potem mu je Wanitsch ukazal vsteti se na konjske jaslje, pomazal mu je obraz in zgornji del života z voščilom za čevlje (z biksom), mu dal okoli vrata konjski komat, ga prisilil, da je lazil po tleh po vseh štirih, se je vsedel nanj in ga s pasom tepel, da se je hitreje premikal. — S tem pa trpinčenje dečka še ni bilo končano. Vleči se je moral na hrbet in z nogami tako dolgo plaziti po steni gor, da je stal na glavi; če pa je padel, je dobil udarec s pasom. Eden izmed vajencev je moral pripeljati nato samokolnico, katero je moral Klanček, in vajenec ga je vozil po dvorišču nagega kljub hudemu mrazu. Wanitsch je stal sredi dvorišča. Vsakokrat, ko se je pripeljal do njega Klanček, je zaklical: »Stoj, kdo je tu?«, na kar je Klanček moral odgovoriti: »Tat je tu! Jaz sem potep, falot!« Na vsak odgovor je pa dobil udarec z jermenom. Slédnjič je moral iti Klanček klečat pred sobo služkinje ter reči: »Jaz sem potepuh, falot!« in se zahvalil za jed. To trpinčenje je trajalo kaki dve uri. Klanček je ponovno prosil Wanitscha, naj ga izpusti; konečno je vsled slabosti padel na kolena, na kar ga je Wanitsch šele izpustil. — Obtoženec se je pred sodiščem večkrat smejal, kakor da bi ne bil storil kaj posebno hudega. Na sodnikovo vprašanje je odgovoril, da je hotel narediti samo »špas«. Izkazalo se je, da je bila hrana pri Wanitschu prepričala, ravnanje z dečki pa surovo. Wanitsch je bil obsojen na štiri mesece ječe. Državni pravdnik je prijavil priziv zaradi preizkušnje odmere kazni.

Kače pri slavnostni pojedini. Amerikanci so čudni ljudje, ki za vsako ceno hočejo svetu pokazati kaj novega. V New-Yorku je prišel k neki slavnostni pojedini ravnatelj newyorškega naravoslovnega vrta, Ditmars, s celo vrsto zabojev. V začudenje in strah gostov so prilezle iz zabojev različne kače. V hipu so oblezle krožnike in jedila na mizi, gostje pa so seveda vsi prestrašeni zbežali od mize v stran. Ravnatelj Ditmars je predaval o vzgoji in krotitvi kač, dal nekatere strupene kače plesati in si je ovil v obliki kravate sedem metrov dolgo kačo okoli vratu. Neka brazilska strupena kača je pila tudi na zdravje gostov in se pri tem nekoliko upijanila. Ta dogodek je trajal kratek čas; na en sam klic svojega mojstra so zlezle vse kače zopet v zaboje, na kar so pokrove zaprli in zaboje zopet odnesli. Prav po američansko!

Amerikanski bizoni so začeli naglo izumirati. Zato so jih začeli v Severni Ameriki rediti. V Združenih državah so tri črede bizonov, ena v Jellowstone-parku s 95 glavami, druga v Wichita z 19 in tretja v Montani s 47 glavami. Največ upanja, da se vzdrži in pomnoži, ima tretja čreda, ker biva na najobsežnejšem ozemlju. Pred enim letom je bilo v Ameriki 2108 bizonov, dočim jih je bilo leta 1908 samo 1917.

Nočemo biti nahodni, hripavi, zaslišeni, ne kašljamo, nismo slabotni, nismo nervozni; mi rabimo Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“. Dvanajstgorica za poskušnjo 5 kron franko. Mi imamo dober tek, zdrav želodec, nimamo slabosti, zato pa imamo Fellerjeve odvajalne rabarhara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“. 6 škatlic franko 4 krone. Razpošilja E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvatsko).

Punt na Kitajskem. V nekaterih krajih se je pojavil na Kitajskem punt. Angleški časopisi vedo povedati, da se je združilo kakih 20.000 kitajskih vstašev, ki ropajo, zaigajo in odpirajo jetnišnice.

Mačeho je zadavil. V nedeljo, dne 30. aprila popoldne se je zgodil na Dunaju strašen zločin v družini Schobovi. Janez Schob je računski ravnatelj pri finančnem ministrstvu. Njegov sin iz prvega zakona, Friderik Schob, je računski praktikant in star 22 let. Seznanil se je z neko uradnico v ministrstvu in je zadnje tri mesece rad občeval z njo. V nedeljo popoldne se je podal računski ravnatelj Janez Schob h kratkemu počitku. Sin je hotel iti na sprehod, in njegova mačeha mu je branila. Njen mož jo je v polspanju slišal govoriti: »Ne boš šel!« Čez nekaj časa je vstopil sin v njegovo sobo in je rekel: »Mati me že pustijo vun.« Poslovil se je in odšel v kuhinjo, kjer se je z mačeho naprej pričkal. Računski ravnatelj je zaspal. Ko se je proti petim vzbudil, je hotel v kuhinjo, pa ni mogel, ker so bila vrata odzunaj zaprta. Ko je vrata vlomil, je videl nasproti vratom odprto okno na vrtni strani. Zaklical je skozi okno: »Kje je

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, „pravega : Francka.“ iz tovarne Zagreb, vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Poživiljenje krvnega obtoka, pospeševanje živčnega delovanja, utrjenje kože proti prehlajenju

se doseže, če rabimo

Za umivanje glave, ust, oziroma zobov kakor tudi za olepšanje polti

je neobhodno potrebno

Diana - francosko žganje

Vaš zdravnik

Vam rad priporoča Diana-francosko žganje vsled njegovega razkužilnega in hkrati oživljajočega učinka, kojega glavni vzrok je primes — Mentola. — Glavna snov Diana-francoskega žganja je najfinejši, dvakrat ohlajeni vinski destilat.

Zgorajšnja varstvena znamka Vas štiti pred ponaredbami. Zahtevajte pri nakupu le pristno Diana-francosko žganje in pazite na to, da bo imela steklenica vtisnjeno ime „Diana“, zamašek in plomba z gornjo varstveno znamko.

Domač prijatelj

v pravem pomenu besede se sme imenovati naše Diana-francosko žganje vsled svojega izvrstnega učinkovanja in svoje mnogostranske porabljivosti. Cena male steklenice K — 50, srednje steklenice K 1'20, velike steklenice K 2'40. Dobiva se povsod, kjer ne, naravnost od tovarne francoskega žganja, društva z omejeno zavezo, Dunaj, I., Hohenstaufengasse 3 r.

moj sin, kje moja žena?« Neka soseda mu je odgovorila: »Sin je splezal po lestvi na vrt in je odšel.« Na njegovo klicanje so prišli ljudje, tudi policija je bila obveščena. Našli so Schobovo ženo zadavljeno. Na glavi je imela več ran. Drugo jutro ob eni se je morilec sam naznanil policijski oblasti. Rekel je, da ga je mati udarila, in ko ga je nameravala v drugič, ga je popadla taka jeza, da jo je zadavil. Iz žepa ji je potegnil potem ključ, ker pa ni odprl vrat, je splezal skozi okno. Rekel je, da se je hotel umoriti in skočiti v Donavo; mačeha je najbrž to slutila in mu je zato branila iti ven. Izročili so ga deželnemu sodišču.

Taft o cerkvah v Ameriki. V Washingtonu je podal na kongresu cerkve »Episcopal Church« predsednik Zedinjenih držav Taft sledečo izjavo: Amerika ne pozna nobene državne cerkve. Vse cerkve, ki delajo na to, da se človeštvo npravno dvigne, so državne cerkve, ki jih vlada čuva, a ne nadzira. Taft je izjavil, kar se res v Ameriki izvaja: svobodna cerkev v svobodni državi; a da je podal tako odločno izjavo, smo mu katoličani lahko hvaležni, ker je hote ali nehote udaril tiste evropske kulturnobojne peteline, ki katoliške cerkve ne čuvajo, marveč jo ne le nadzirajo, marveč ji ropajo tudi njeno last in ji jemljejo svobodo. Udaril je Francoze, Špance in Portugalce.

Nesreča na železnici v Ameriki. Poseben vlak z 250 učitelji, ki so se peljali v Washington k predsedniku Združenih držav, je skočil dne 30. aprila v bližini postaje Easton s tira, ko je vozil z naglostjo 50 milj v eni uri. Vlak je padel čez pobočje. Enajst oseb je mrtvih.

„Mir“ je edino glasilo koroških Slovencev!

Smešnica. (Iz šole.) Katehet: »Jurček, povej mi, kaj pa je storil kralj Faraon, ko je imel sanje in je slišal o Jožefu v ječi?« Jurček malo pomisli in se ponosno odreže: »Numere je stavil.«

Castna izjava.

Jaz Ana Uršič, bivša posestnica Rozankejeve kajže v Maloščah, obžalujem, da sem gospoda Valentina Baumgartnerja, posestnika in župana v Bekšanju, vpričo drugih brez vsakega povoda na najnevljudnejši način razžalila, ga prosim za to odpuščanja in se mu zahvaljujem, da je od nadaljnega sodnijskega postopanja proti moji osebi prostovoljno odstopil.

Beljak, 2. majnika 1911.

Ana Uršič, m. p.

Mlin

skoro nov, pet tečajev, na stalni vodni moči, z družinskim stanovanjem in svinjaki, se odda takoj na tri leta v najem. Ponudbe pod napisom „Mlin“ na uredništvo „Mira“.

Zaloga sukna, platna, modnega in manufakturnega blaga.

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

Največja zaloga preprog.

oooooooooooooooo

Popolne opreme za neveste.

Varno naložen denar!

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

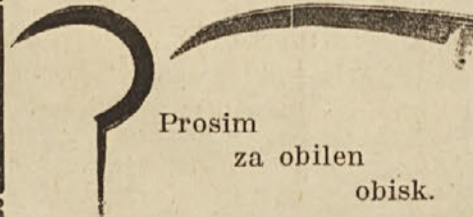
Pavličeva ulica šte. 7

4 1/2 %

uraduje ob četrtkih od 9. do 12. ure predpoldnem,
ob sobotah » 10. » 12. » popoldne,
ob nedeljah » 10. » 12. » predpoldnem.

4 1/2 %

Kmetje in kmetice, vlagajte svoje prihranke v svojih zavodih, ker kmet v tujih zavodih ne dobi začasnih posojil, in če jih kje dobi, jih mora predrago obrestovati.

Prosim za obilen obisk.

J. B. HAFNER

trgovec z železnino

„Pri zlati kosi“ v Celovcu

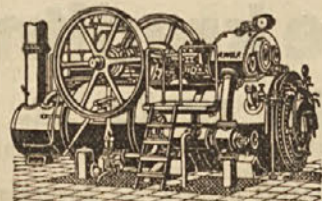
Paradeisergasse šte. 3, zraven gostilne „Tiger“

priporoča veliko zalogo vsakovrstne železnine, hišno in kuhinjsko orodje, sloveče Bistriške kose, srpe, osla (kamena), motike, žage, pile, trpežno pozlačene nagrobne križe itd. Vse po najnižjih cenah.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG - BUCKAU

Podružnica Dunaj, III., Neumarkt 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem.

Izvirna sestava Wolf 10—800 HP

Najbolj dovršeni in gospodarski stroji za industrijo in poljedelstvo.

Vseh izdelkov nad 760.000 HP.

Važni migljaji za kmetovalce in živinorejce!

Od Karola Richterja v Welsu že več let sem izdelovani welski živinski redilni praški, ki se odlikujejo po vedno enakomerni kakovosti in sestavi (kakor znano, je ista različna za govede, konje in svinje), in so se tekom časa med kmetovalci vedno bolj in bolj udomačili ter se priljubili, so v naših deželah pač najbolj razširjeni, le redkokrat manjkajo res v hlevih; skoro vsak kmetovalec, vsak živinorejec jih pozna.

Vsled velikih sleparij, ki jih dandanes uganjajo z živinskim praškom nereelni ljudje, je treba biti vsakemu zelo previden, da ne nasede potujočim agentom, ki hodijo, računajoč na lahkovernost ljudstva, po deželi od hiše do hiše. Varujte se, kupovati od teh ljudi ponujano, ponavadi ničvredno, pogostoma niti neškodljivo, vedno pa zelo drago blago. Ravnotako ne verujte mnogim napovedbam živinskih praškov. Neglede na razmeroma visoko ceno se je ponajveč pri preskusih, ki jih je ukazalo sodišče, izkazalo, da se gre za sleparijo. Poglavitno je, da se izdeluje živinski prašek od priznane zanesljive tvrdke in je tako sestavljen, da se obnese. Tudi mora cena odgovarjati dejanski vrednosti. Kdor hoče biti prepričan, da dobi v vsakem oziru najboljši, vedno enakomerno izdelani živinski prašek, naj zahteva **Richterjev povsod znani Welski živinski prašek za konje, govejo živino in svinje!**

To je najboljšo sredstvo za pitanje in rejo, pospešuje pri kravah mleko, služi v močno rast in okrepitev okostja, po njem živina raje žre in bolje prebavlja.

Richterjevi welski živinski redilni praški niso nobena skrivnost, ampak blago, ki je, kakor je posebej glede njih od oblasti priznano, splošno prosto naprodaj. P. t. kmetovalci storijo prav, če se v slučaju, da živina oboli, poslužijo živinozdravniškega sveta in pomoči.

Stane en zavoj samo 60 vinarjev, štiri zavoji stanejo 2 kroni in se dobivajo povsod v boljših trgovinah, tam kjer višijo Richterjevi lepaki.

Paziti je na znamko pristnosti.

Kjer se ne dobi, se je obrniti naravnost na **C. RICHTER-jevo Adler-Apotheke, Wels, Zgornje Avstrijsko**, trgovina z zdravilskimi, lečilnimi in zdravstvenimi rečmi. Ustanov. pred l. 1700.

V nobenem poljedelstvu ne bi smel manjkati **živinozdravilski porodni jermen.**

Olajša porod pri nenavadnih legah in težkih porodih. V rabi že dolgo let pri tisočih posestnikih. Mnogoštevilna pohvalna priznalna pisma. Cela garnitura 3 K. G. prof. dr. Karol Keller na porodniški kliniki c. kr. živinozdravniške visoke šole na Dunaju piše: „Živinozdravilski porodni jermen se je rabil na porodniški kliniki v največjo zadovoljnost in se more njega rabo najbolje priporočati.“

Zelo praktičen pripomoček za živali, ki so se preobedle ali jih rado napenja, je **požiralnik.**

Tudi pri kolikah pri konjih je dokazano velike koristi.

Velik požiralnik (za govedo) 6 K, mali požiralnik (za teleta, ovce) 5 K.

Welski živinski redilni praški se dobivajo: v Guštanju pri Rudolfu Brundula, v Prevaljah pri Rudolfu Čebulju in v Dobrlivasi pri R. D. Taurerju in pri Škofu, v Litiji pri Lebingerju & Bergmannu, v Sinčivasi pri Albinu Novaku.

Proda se

p. d. Partejeva kajža na Olšenici pri Velikovcu, pol ure od mesta oddaljena in tik Vovbrske ceste ležeča. Kajža ima 12 birnjev posetve in en travnik. Pojasnila daje lastnica **Marija Trinkl**, pd. Partinja na Olšenici, p. Vovbre.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orehotovar-niška družba

Peter Wernig,

družba z omejenim zavezo. : v Borovljah na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Vino!

100 hektolitrov naravnega belega in rdečega vina imam naprodaj. Cene od 25 do 60 vin. liter. **IVAN OGRIN, št. 11j, pošta Velenje, Štajersko.**

Redka prilika za vpokojence (penzioniste)!!!

V lepem kraju, kjer je veliko delavcev premogokopov, blizu trga in kolodvora, na najlepšem prostoru je

lepa hiša

z gostilno, vrtom in obokanim hlevom tik šole za samo 6000 kron takoj naprodaj. Nese 10% dobička najemnine. Treba samo polovico denarja. Pripravna je tudi za trgovino, lesotrzce, krojače, šivilje itd.

Pojasnila daje posestnik **Anton Renko, trgovec v Celovcu.**

Namesto 40 kron, samo 6 kron.**Gamsova brada**

krasotni izvod

Samo K 6.—

pristna, zelo lepa, 16 cm dolga dlaka, s starosrebrno Hubertcevkco, s premikajočim oklepom in vijakom, skupaj samo 6 kron. Dlaka in obroč pod jamstvom pristna. **Jelenova brada**, pristna, 19 cm dolga, K 4.—. Priložnostni nakup, razpošilja po povzetju in pod jamstvom izdelovalec gamsovih brad **L. Fenichel, Dunaj, IX., Altmuttergasse 3/VII.**

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta št. 14

prilika svojo trgovino s špecerijskim blagom ter deželnimi pridelki kakor svojo bogato sortirano zalogo z najboljšim blagom in z najtočnejšo posrežbo. **Prečistim župnijskim uradom priporoča patentirano olje za večno luč,** posebno fino kadilo, francoski stonj itd. Naročila se tudi sprejemajo v **Pavličevi ulici št. 7.**

Zaradi bodočega novozidanja :: hiše je krojno blago po :: znižanih cenah naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta (slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.

Mehko vez. K 4.—, za družnike K 3.—, po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez. K 5.40, za družnike K 4.—, po pošti 40 vinarjev več.

Strogo preizkušnjo

je gotovo prestalo sredstvo, ki si je že zagotovilo splošno uporabo polnih 50 let.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujujoče in prebavljanje pospešujoče, lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice neizmernosti, slabe diete, prehlajenja in zornega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče je **dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.**

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno ponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja e. in kr. dvornega dobavitelja,

„pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, vogal Nerudove ulice.

— Po pošti se razpošilja vsak dan. —

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpošiljavti K 1.50 se pošlje mala steklenica, za K 2.50 velika steklenica, za K 4.70 dve veliki steklenici, za K 8.— štiri velike steklenice, za K 22.— 14 velikih steklenic poštne prosto na vse postaje avstro-ogrske monarhije.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikouška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi zakurjeno.

Poleti sediš na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Lastnik: **IVAN MILLONIG.**

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 5.000.000.

Rezervni fond čez K 600.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletju, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.